

Małopolska 2030:
Rozwój
zrównoważony
terytorialnie

Ranking Gmin Małopolski 2024

Ranking Gmin Małopolski 2024

Ranking Gmin Małopolski to inicjatywa organizowana od 2011 roku przez FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji we współpracy z Urzędem Statystycznym w Krakowie. Wyniki Rankingu oparte są o dane pochodzące ze statystyki publicznej, zebrane i zestawione przez Urząd Statystyczny w Krakowie.

Szczegółowe zestawienie wyników dostępne jest na stronie Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji: <https://mistia.org.pl/konkursy/ranking-gmin-malopolski-1/ranking-gmin-malopolski-2024>. Niniejsze opracowanie przygotowane przez Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego ma jedynie charakter syntetyzujący informacje pochodzące z tego źródła. Nie stanowi badania własnego ani nie jest autorską oceną MORR. Opracowanie powstało w oparciu o dane opublikowane przez GUS.

Przedmiot

Ranking Gminy Małopolski 2024 to klasyfikacja gmin pod względem potencjału rozwojowego opracowanego w oparciu o dane za 2023 r. Celem rankingu jest ocena potencjału i aktywności i wyników osiągniętych przez małopolskie gminy w wymiarze gospodarczym, społecznym, środowiskowym i przestrzennym. Pod uwagę wzięto wszystkie gminy małopolskie z wyjątkiem miast na prawach powiatu, tj. Krakowa, Tarnowa i Nowego Sącza. Łącznie sklasyfikowano 179 gmin. Ranking został sporządzony w oparciu o dane za 2023 r., a w przypadku wskaźników dla perspektyw kilkuletnich, z okresu 2021-2023. Dane stanowią zasoby statystyki publicznej oraz zewnętrzne dane pozyskane przez Urząd Statystyczny w Krakowie.

Metodologia

Oceny dokonano na podstawie wskaźnika syntetycznego wyliczonego w oparciu o 17 wskaźników mierzących aktywności i potencjał gmin w sferze gospodarczej, społecznej, środowiskowej i przestrzennej. Trzem wskaźnikom przypisano wagę o 50% wyższą niż pozostałym (średnioroczne dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca, średnioroczne środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegające zwrotowi na finansowanie programów i projektów unijnych stanowiące dochód budżetów gmin na 1 mieszkańca, liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym).

Początkowo określono charakter każdej zmiennej diagnostycznej, tj. czy dana zmienna będzie stymulantą czy destymulantą. W dalszym kroku w celu umożliwienia porównywalności danych, które mierzone są w różnych jednostkach, dokonano unitaryzacji. Wyliczono różnicę pomiędzy zmienną a wartością minimalną (dla stymulant) lub maksymalną w zbiorze (dla destymulant), a następnie podzielono przez rozstęp. Finalnie przy użyciu miar agregatowych dla każdej gminy sporządzono jeden, syntetyczny wskaźnik, który odpowiada potencjałowi rozwojowemu danej jednostki samorządu terytorialnego.

Wyniki

Spółród wszystkich gmin najwyższy wskaźnik w 2023 r. ponownie odnotowała gmina wiejska Wielka Wieś (3,091). Na kolejnych miejscach uplasowały się gminy: Zakopane (3,048), Niepołomice (2,980), Moszczenica (2,941) oraz Zabierzów (2,884). W porównaniu do poprzedniego roku, coraz więcej gmin z czołowych lokat nie znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Krakowa. W Rankingu Gmin Małopolski 2023 zestawienie czołowych gmin wyglądało podobnie. Znacząco rośnie pozycja Moszczenicy i Zakopanego w ostatnich latach (tabela 1).

W przypadku gmin o najniższym wskaźniku, najczęściej z nich przynależą do powiatu dąbrowskiego. Najślabiej wypadły gminy wiejskie Bolesław (1,155) i Gręboszów (1,157) – obydwie z p. dąbrowskiego. Nieco lepsze wyniki osiągnęły gminy: Mędrzechów (1,203), Książ Wielki (1,205), Radgoszcz (1,282). Spółród 10 najniżej notowanych gmin, wszystkie są gminami wiejskimi.

W ujęciu przestrzennym najwyższy wskaźnik osiągnęły gminy podkrakowskie, należące do powiatu krakowskiego i wielickiego. Natomiast najślabiej wypadają gminy północno-wschodniej Małopolski tj. powiaty dąbrowski, proszowicki oraz miechowski (mapa 1).

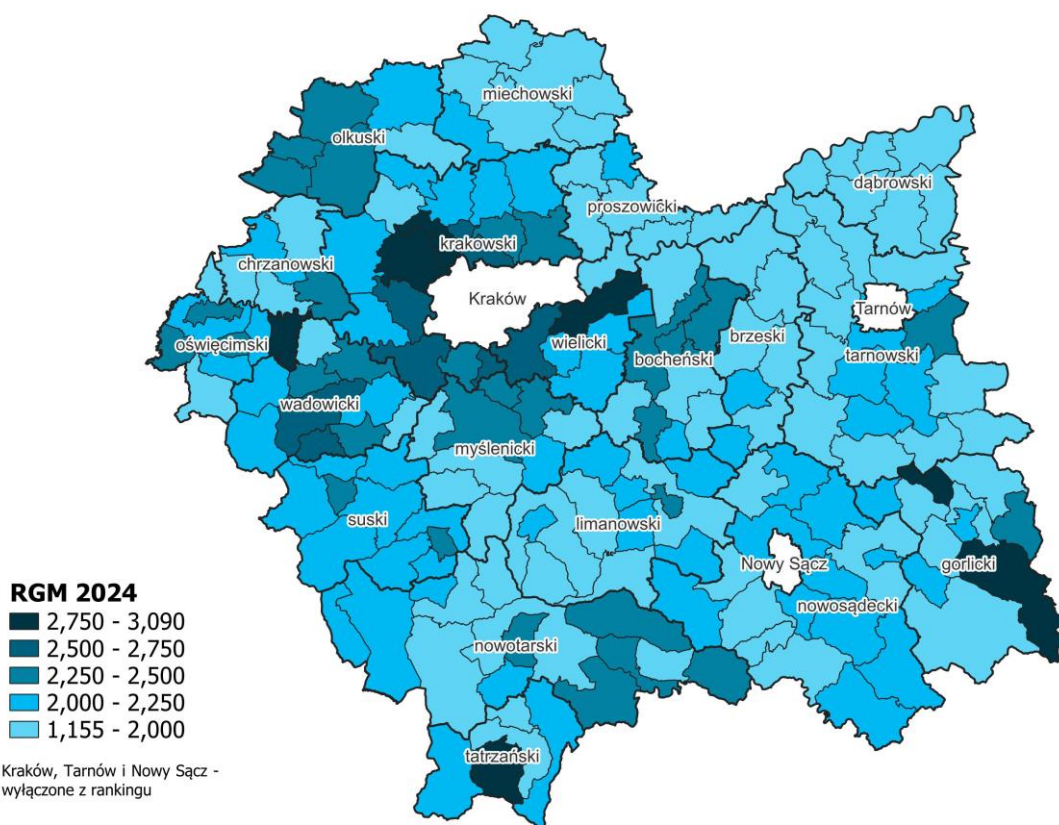
Tabela 1. Zestawienie gmin z najwyższymi i najniższymi wskaźnikami Rankingu Gmin Małopolski

Lokata	RGM 2024	RGM 2023	Lokata	RGM 2024	RGM 2023
1.	Wielka Wieś (2) - 1*	Wielka Wieś	170.	Borzęcin (2) - 173	Szczucin (3)
2.	Zakopane (1) – 8	Niepołomice	171.	Radziemice (2) -171	Radziemice (2)
3.	Niepołomice (3) - 2	Sękowa	172.	Wietrzychowice (2) - 168	Raławice (2)
4.	Moszczenica (2) - 9	Zabierzów	173.	Limanowa (2) - 167	Borzęcin (2)
5.	Zabierzów (2) - 4	Wieliczka	174.	Kozłów (2) - 176	Książ Wielki (2)
6.	Zator (3) - 6	Zator	175.	Radgoszcz (2) - 175	Radgoszcz (2)
7.	Sękowa (2) - 3	Zielonki	176.	Książ Wielki (2) -174	Kozłów (2)
8.	Mucharz (2) - 22	Zakopane	177.	Mędrzechów (2) - 179	Gręboszów (2)
9.	Zielonki (2) – 7	Moszczenica	178.	Gręboszów (2) - 177	Bolesław (dąbrowski, 2)
10.	Wieliczka (3) - 5	Skawina	179.	Bolesław (dąbrowski, 2) - 178	Mędrzechów (2)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji.

**Objaśnienia:* po myślniku obok nazwy gminy podano lokatę zajmowaną w RGM 2023, w nawiasie typ gminy – 1 (miejska), 2 (wiejska), 3 (miejsko-wiejska).

Mapa 1. Ranking Gmin Małopolski 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji.

Analizując zmiany pomiędzy Rankowaniem Gmin Małopolski 2024 a Rankowaniem 2023 największy awans odnotowała gmina Szaflary (+105 lokat). Z kolei największy spadek dotyczył gminy Biecz (47 lokat; tabela 2).

Tabela 2. Zmiany w klasyfikacji Rankingu Gmin Małopolski 2024 i 2023

Ranking	Gminy z największym awansem	Gminy z największym spadkiem
1.	Szaflary (+105)	Biecz (-47)
2.	Iwanowice (+70)	Jerzmanowice-Przebinia (-46)
3.	Bobowa (+66)	Grybów (-46)
4.	Krynica-Zdrój (+55)	Stary Sącz (-45)
5.	Łabowa (+51)	Lipnica Murowana (-39)
6.	Tomice (+45)	Podegrodzie (-36)
7.	Pleśna (+39)	Mszana Dolna (-36)
8.	Rabka-Zdrój (+39)	Zawoja (-35)
9.	Chrzanów (+35)	Chelmek (-34)
10.	Bukowina Tatrzańska (+35)	Rzepiennik Strzyżewski (-33)

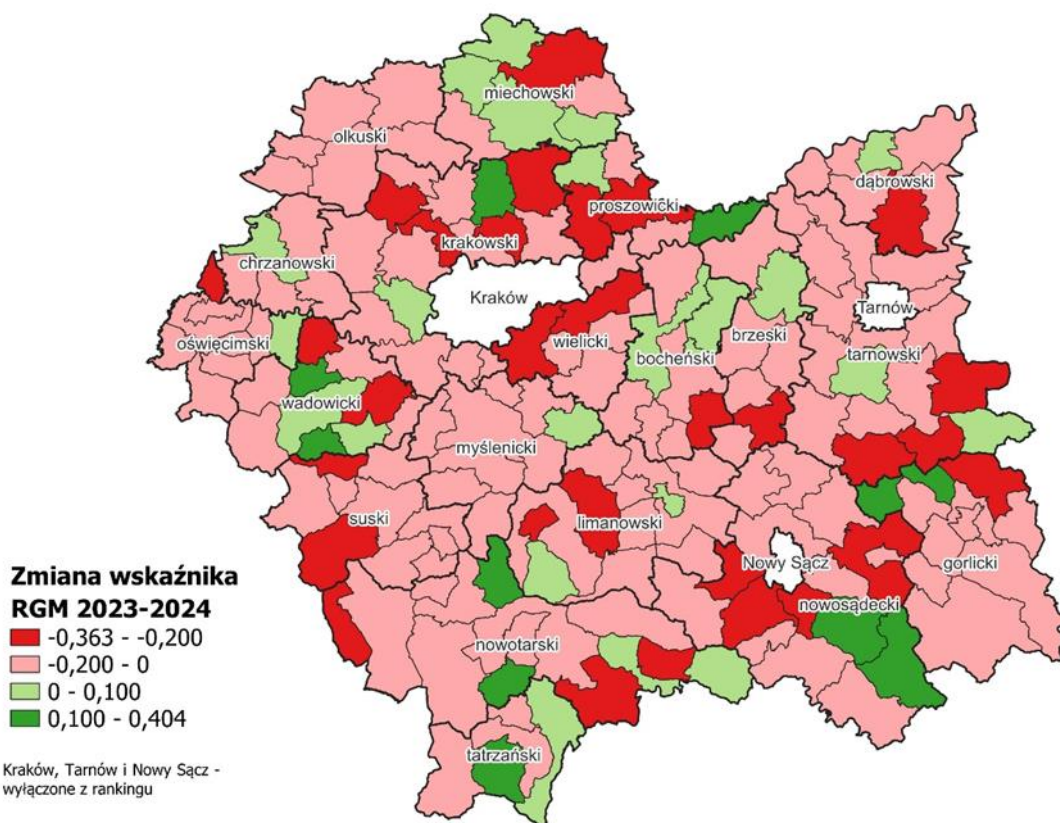
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji.

Porównując rokrocznie wyniki poszczególnych gmin, 33 gminy poprawiły wartość wskaźnika względem roku poprzedniego, natomiast 145 gmin odnotowało gorszy wynik (Bystra-Sidzina ten sam rezultat). Należy zaznaczyć, że metodyka nie zmieniła się, a w RGM 2024, podobnie jak w roku poprzednim wzięto pod uwagę 17 wskaźników.

Spośród wszystkich gmin Małopolski największy spadek odnotowano w gminach: Łapsze Niżne (-0,363 pkt), Proszowice (-0,351), Koniusza (-0,344), Cieżkowice (-0,314) i Mszana Dolna (-0,312). Największy wzrost odnotowano w gminie Szaflary (0,404 pkt), Zakopane (0,277) i Moszczenica (0,206). Warto zwrócić uwagę, że aż 54 gminy ze 179 znalazły się w przedziale zmian wskaźnika od -0,1 do +0,1 pkt (mapa 2).

Uwzględniając poszczególne kategorie, gmina Zakopane, jest gminą o najwyższych dochodach własnych przypadających na 1 mieszkańca (6 267,24 zł), jak również posiadająca największą liczbę podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym. Zdecydowanie najwyższe średnioroczne środki z UE i innych źródeł niepodlegających zwrotowi stanowiące dochód gminy na 1 mieszkańca wykazano w gminie Moszczenica (2 459,16 zł). Z kolei najwyższe wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na mieszkańca przeznaczono w gminie Szaflary (4 502,65). Zestawienie obejmujące czołowe lokaty w poszczególnych kategoriach stanowi załącznik 1.

Mapa 2. Porównanie wyników Rankingu Gmin Małopolski 2024 i 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji.

Załącznik 1. Zestawienie najlepszych gmin Małopolski w poszczególnych kategoriach w Rankingu Gmin Małopolski 2024

Kategoria			
Łącznie	Wielka Wieś	Zakopane	Niepołomice
Średnioroczne dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca (za lata 2021–2023)	Zakopane	Krynica Zdrój	Oświęcim
Średnioroczne wydatki majątkowe inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca (za lata 2021–2023)	Szaflary	Pałacznica	Bobowa
Średnioroczny wskaźnik zadłużenia budżetów gmin (za lata 2021–2023)	Nawojowa, Wadowice (0,0%)		Korzenna (nowosądecki, 0,0%)
Udział wydatków bieżących gmin na administrację publiczną w wydatkach ogółem w 2023 r.	Bobowa (3,2%)	Szaflary (4,4%)	Wieliczka (4,8%)
Średnioroczne środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegające zwrotowi na finansowanie programów i projektów unijnych stanowiące dochód budżetów gmin na 1 mieszkańca (za lata 2021–2023)	Moszczenica	Sękowa	Bobowa
Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.	Zakopane	Zielonki	Nowy Targ (miejska)
Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2022/2023	Polanka Wielka	Zielonki	Siepraw
Saldo migracji na 1000 ludności w 2023 r.	Wielka Wieś	Zielonki	Biskupice
Wydatki budżetów gmin na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (z wyłączeniem wydatków majątkowych inwestycyjnych) na 1 mieszkańca w 2023 r.	Brzeszcze	Niepołomice	Sucha Beskidzka
Udział środków przekazanych organizacjom pozarządowym i innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego w wydatkach bieżących budżetów gmin w 2023 r.	Lipinki	Sękowa	Brzeźnica
Wydatki budżetów gmin na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu na 1 mieszkańca w 2023 r.	Moszczenica	Koszyce	Rabka-Zdrój
Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.	Mucharz	Muszyna	Nowy Targ (miejska)
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.	Łabowa	Bobowa	Iwkowa
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem gminy w 2023 r.	111 gmin osiągnęło wynik 100%		
Wydatki bieżące na oświatę, wychowanie i opiekę nad dzieckiem w wieku do lat 3 na 1 mieszkańca w wieku przedprodukcyjnym w 2023 r.	Świątniki Górne	Żegocina	Raciechowice
Udział nakładów na szkolenia pracowników rad i urzędów gmin w wydatkach bieżących budżetów gmin na administrację publiczną w 2023 r.	Alwernia	Liszki	Iwanowice
Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r.	Zator	Zakopane	Wieliczka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji.

Podsumowanie

- W Rankingu Gmin Małopolski najwyższe wskaźniki odnotowują powiaty położone wokół Krakowa, głównie powiat krakowski oraz wielicki;
- Najwyższy wskaźnik osiągnęła gmina Wielka Wieś (3,091), natomiast najniższy odnotowano w gminie Bolesław - p. dąbrowski (1,155);

- Większość gmin z czołowych pozycji z Rankingu 2023 pozostało w czołówce w najnowszym rankingu, zmieniły się tylko poszczególne lokaty;
- W ujęciu przestrzennym nie występuje znaczne zróżnicowanie pomiędzy regionami. Pojedyncze skupiska gmin o znacznym spadku występują w północno-wschodniej części Krakowa.

Województwo Małopolskie
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Rozwoju Regionu
Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
ul. Wielicka 72A, 30-552 Kraków

www.obserwatorium.malopolska.pl

Egzemplarz bezpłatny

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

 MAŁOPOLSKA

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027